

Maria Wojciechowska

1923–1978

3 marca 1978 roku zmarła Docent Maria Wojciechowska – doskonała pracowniczka naukowo-badawcza, zaangażowany społecznik i wychowawca młodzieży, kierownik Pracowni Mikrobiologicznej w Zakładzie Biochemii i Mikrobiologii Instytutu Towaroznawstwa Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Urodziła się 25 kwietnia 1923 roku w Siedlcach jako córka Stanisława Noyszewskiego, inspektora Dyrekcji Lasów Państwowych, oraz Heleny z domu Popławskiej. Maturę uzyskała w roku 1941 po ukończeniu tajnych kompletów Liceum Przyrodniczego im. Królowej Jadwigi w Siedlcach. Zaraz też podjęła studia medyczne na tajnych kompletach w Warszawie w szkole doc. Zaorskiego oraz na Tajnym Uniwersytecie Ziemi Zachodnich i odbywała je do roku 1944. Dwukrotnie ranna w powstaniu warszawskim aktywnie uczestniczyła w nim jako sanitariuszka. Po wojnie kontynuowała studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom lekarza uzyskała 17 stycznia 1947 roku, a stopień naukowy doktora medycyny 21 grudnia 1950 roku na podstawie pracy *Dysgoniczne i eugoniczne prątki gruźlicy w zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych u dzieci*. W latach następnych uzyskała tytuły specjalisty epidemiologa, analityka i mikrobiologa. W roku 1956 została adiunktem w Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej Akademii Medycznej w Poznaniu, później była zatrudniona w charakterze wykładowcy. Od stycznia do lipca 1961 roku przebywała w Paryżu w Instytucie Pasteura na stażu Ministerstwa Zdrowia. Ukończyła tam kurs immunologii ogólnej i serologii oraz odbyła staż laboratoryjny.

Stopień naukowy doktora habilitowanego z medycyny w zakresie mikrobiologii otrzymała w Akademii Medycznej w Poznaniu na podstawie pracy *Analiza wrażliwości na antybiotyki drobnoustrojów chorobotwórczych wyosobnionych od chorych z Wielkopolski w latach 1962–1964*. Na tej podstawie została mianowana 4 marca 1968 roku docentem nauk medycznych w zakresie mikrobiologii. W okresie 20 lat pracy w Katedrze Mikrobiologii Lekarskiej prowadziła zajęcia dydaktyczne dla studentów wydziałów: Lekarskiego, Stomatologicznego i Farmaceutycznego. Brała również udział jako wykładowca i egzaminator na studiach podyplomowych lekarzy specjalistów: mikrobiologów, analityków i farmaceutów.

W roku 1968 przeszła do pracy w Instytucie Towaroznawstwa w Poznaniu, początkowo w charakterze starszego wykładowcy, a potem docenta etatowego. Do chwili jej zatrudnienia w Instytucie Towaroznawstwa zajęcia z mikrobiologii były prowadzone na zlecenie. Nie realizowano z tego zakresu prac badawczych. Dopiero Docent Maria Wojciechowska umiejętnie wykorzystwała swoją wiedzę lekarską i mikrobiologiczną w problematyce towaroznawczej związanej z jakością żywności. Pionierska praca dotycząca organizacji dydaktyki i działalności badawczej w zakresie mikrobiologii żywności w Instytucie Towaroznawstwa wymagała dużej inwencji, wytrwałości i wielu starań. Rezultaty tej pracy są okazałe. Pracownia Mikrobiologiczna została wyposażona tak, że spełniała wymagania racjonalnego prowadzenia prac dydaktycznych i naukowych. Studenci natomiast otrzymali opracowane przez Docent Wojciechowską skrypty do ćwiczeń i wykładów.

Maria Wojciechowska była również od roku 1971 organizatorką zajęć z mikrobiologii w Wyższej Szkole Oficerskiej Służb Kwatermistrzowskich im. M. Buczka w Poznaniu, a także organizatorką i wieloletnim lekarzem w Obwodowej Przychodni Lekarskiej dla Pracowników Szkół Wyższych przy Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Jako lekarz zakładowy zaskarbiła sobie serdeczną pamięć swoich pacjentów i współpracowników. Pełniła również obowiązki członka Senackiej Komisji Zdrowia i Spraw Społecznych. Była szefem Służby Medyczno-Sanitarnej w Zakładowym Oddziale Samoobrony, prowadząc szkolenia specjalistyczne i podstawowe dla członków ZOS.

Ponad 30-letnia działalność naukowo-badawcza Docent Marii Wojciechowskiej, najpierw w Akademii Medycznej, a później w Instytucie Towaroznawstwa, obejmowała mikrobiologię lekarską, a następnie mikrobiologię żywności. Prawie wszystkie prace badawcze stanowią przykład naukowego opracowania zagadnień wpływających z potrzeb praktycznej medycyny i towaroznawstwa, głównie artykułów spożywczych i opakowań. Z dziedziny mikrobiologii lekarskiej i immunologii opublikowała około 30 prac. Dotyczą one badań nad prątkami gruźlicy, wpływu witamin w przebiegu choroby drobnoustrojowej leczonej antybiotykami oraz badań nad odpornością na antybiotyki drobnoustrojów chorobotwórczych. Prace z dziedziny immunologii dotyczą zagadnień związanych z wpływem czynników heterogennych na powstanie przeciwciał oraz ich stabilizacji w czasie konserwowania krwi.

Prace wykonane w Instytucie Towaroznawstwa obejmują 12 publikacji. Dotyczą one głównie drobnoustrojów występujących w żywności. W pracach tych zajęła się żywnością od strony metabolizmu drobnoustrojów korzystnych i szkodliwych dla organizmu ludzkiego, przy czym głęboko weszła w zagadnienia produktów biosyntezy drobnoustrojów saprofitycznych, rozwijających się w artykułach spożywczych. Szczegółowo badała metabolizm niektórych drobnoustrojów w zależności od warunków produkcji i przechowywania żywności. Jako mikrobiolog-towaroznawca z jednej strony badała możliwość rozwoju drobnoustrojów w danych produktach, w stosowanych

opakowaniach, czy w roztworach związków powierzchniowo-czynnych (dodecylowe węglany glukozy, saponiny z roślin użytkowych), a z drugiej strony – oceniała jakość produktów spożywczych, na przykład mleka, mięsa, przechowywanych w opakowaniach z folii o różnej barierowości.

Na podkreślenie zasługuje zapoczątkowana przez Docent Wojciechowską praca nad kształtowaniem się wyróżników jakości sensorycznej w zależności od rodzaju mikroflory bakteryjnej dla mięsa opakowanego w folię, w okresie jego przechowywania. Pilne potrzeby praktyki gospodarczej spowodowały włączenie się Marii Wojciechowskiej do badań nad substancjami szkodliwymi w żywności o charakterze mykotoksyn. W ten sposób zapoczątkowała w Instytucie Towaroznawstwa badania aflatoksyn. Uzyskane wyniki, dotyczące wyodrębniania i oczyszczania aflatoksyn syntetyzowanych przez *Aspergillus flavus* na pszenicy i ryżu, wzbudziły duże zainteresowanie środowiska naukowego. Docent Maria Wojciechowska przeprowadziła również badania nad wpływem wybranych związków chemicznych oraz różnego rodzaju promieniowania (na przykład UV na biosyntezę aflatoksyn). We współpracy z innymi ośrodkami prześledziła wpływ aflatoksyn na rozwój kijanek płazów bezogonowych.

Docent Maria Wojciechowska była aktywną działaczką związkową, szczególnie w Związku Zawodowym Pracowników Służby Zdrowia, będąc członkiem Rady Zakładowej. Od roku 1952 działała aktywnie w Polskim Towarzystwie Mikrobiologów Oddział w Poznaniu. Była członkiem Komitetu Organizacyjnego XIII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów w Poznaniu w roku 1955. W latach następnych pełniła funkcję sekretarza naukowego Poznańskiego Oddziału. Od marca 1976 roku aż do śmierci działała aktywnie w Poznańskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Towaroznawczego, w którym pełniła funkcję członka Sądu Koleżeńskiego.

Odeszła w pełni sił twórczych, z wielkimi planami pracy badawczej, dydaktyczno-wychowawczej i organizacyjnej. Była dobrą koleżanką, rzetelnym i prawym człowiekiem, wciąż skłonna do niesienia pomocy innym. Była obdarzona żywym usposobieniem i doskonałym poczuciem humoru.

Aleksander Lempka